

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av naturgasmarknadslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av naturgasmarknadslagen. Genom den nya lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG. Naturgasmarknadslagens tillämpningsområde utvidgas till att gälla biogas, gas från biomassa och annan gas som är lämpliga att föras in i naturgasnätet. Enligt förslaget skall de bestämmelser i bilagan till direktivet som avser hushållsförbrukare genomföras genom förordning som handels- och industriministeriet utfärdar med stöd av naturgasmarknadslagen.

Det föreslås att det förfarande för prissättning av nätinnehavares tjänster som förutsätts i direktivet skrivs in i naturgasmarknadslagen. Enligt detta förfarande skall naturgasmarknadsmyndigheten genom sitt beslut fastställa de metoder som skall iakttas vid prissättningen innan de införs. Till lagen föreslås också fogas direktivets krav på att framställningar till naturgasmarknadsmyndigheten om utredning av nätinnehavare skall behandlas inom två månader.

En bestämmelse föreslås fogas till natur-

gasmarknadslagen som ger en tjänsteman vid naturgasmarknadsmyndigheten rätt att utföra besiktning av hur naturgasmarknadslagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt hur naturgasmarknadsmyndighetens beslut om fastställande och förpliktande beslut iakttas.

Sökande av ändring i naturgasmarknadsmyndighetens beslut ändras enligt rekommendationerna av en arbetsgrupp för förnyande av övervakningen av energimarknadens skälighet. Ändringssökande skall enligt förslaget ske i två steg. Ändring i naturgasmarknadsmyndighetens beslut om prissättning av nättjänster söks genom besvär hos en första instansens marknadsdomstol.

Till naturgasmarknadslagens kapitel om allmänna förpliktelser som gäller nätverksamheten föreslås fogas bestämmelser som följer direktivet och med stöd av vilka undantag i fråga om naturgasmarknadsmyndighetens reglering av prissättningen av tjänster kan beviljas när det gäller betydande nya investeringar i gasnätet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge.....	4
1.1. Naturgasmarknadslagen	4
1.2. Nytt direktiv om EU:s inre marknad	4
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	5
2.1. Mål och medel	5
2.2. De viktigaste förslagen.....	5
<i>Naturgasmarknadslagens tillämpningsområde.....</i>	<i>5</i>
<i>Konsumentskydd.....</i>	<i>5</i>
<i>Prissättningsprinciper .....</i>	<i>6</i>
<i>Övervakning av leveranssäkerheten .....</i>	<i>6</i>
<i>Åtskiljande av verksamheterna.....</i>	<i>6</i>
<i>Naturgasmarknadsmyndighetens uppgifter .....</i>	<i>6</i>
<i>Informationsplikt för aktörerna på naturgasmarknaden.....</i>	<i>7</i>
<i>Undantag i fråga om nätinvesteringar .....</i>	<i>7</i>
<i>Upphävande av direktivet om transitering av naturgas mellan medlemsstaterna .....</i>	<i>7</i>
<i>Sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut .....</i>	<i>7</i>
<i>Naturgasmarknadsmyndighetens rätt att utföra besiktning .....</i>	<i>7</i>
3. Propositionens verkningar	8
3.1. Ekonomiska verkningar.....	8
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	8
3.3. Regionala verkningar	8
4. Beredningen av propositionen	8
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	8
4.2. Utlåtanden om utkastet till regeringens proposition.....	8
5. Samband med andra propositioner.....	9
DETALJMOTIVERING	10
1. Motivering till lagförslaget.....	10
1 kap. Allmänna bestämmelser	10
2 kap. Allmänna förpliktelser vid nätverksamhet och prissättningsprinciper	10
10	
4 kap. Naturgasförsäljning och naturgasförbrukarens ställning	10
7 kap. Ledning och tillsyn.....	11
9 kap. Särskilda bestämmelser	16
2. Ikraftträdande	17
3. Lagstiftningsordning.....	17
3.1. Utvidgning av bestämmelserna till att omfatta gällande naturgasavtal ..	17
3.2. Ändringar i regleringen av naturgasverksamheten.....	17
3.3. Bedömning av lagstiftningsordningen.....	18

LAGFÖRSLAGEN	20
om ändring av naturgasmarknadslagen	20
BILAGA	25
PARALLELTEXTER	25
om ändring av naturgasmarknadslagen	25

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Naturgasmarknadslagen

I syfte att utveckla naturgasmarknaden i Finland och genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas 98/30/EG utfärdades en naturgasmarknadslag (508/2000) som trädde i kraft den 1 augusti 2000. Medlemsstaterna skulle enligt direktivet som modell för en avreglering av marknaden välja antingen ett reglerat tillträde till nätet eller ett tillträde grundat på förhandlingar samt ge tillträde till gasnäten enligt tidsplanen i direktivet. Utöver detta innehåller direktivet förpliktelser för aktörerna inom branschen som gäller utveckling av verksamheten, icke-diskriminering och åtskiljande av verksamheter.

Finland använde vid genomförandet av direktivet sin rätt till undantag enligt artikel 26(1) och öppnade inte sin naturgasmarknad på det sätt som direktivet avser. Finland har rätt till undantag så länge som de båda följande villkoren gäller: Finland är inte direkt anslutet till ett sammanlänkande nät i någon annan medlemsstat och Finland har endast en huvudleverantör av naturgas.

Genom naturgasmarknadslagen öppnades en eftermarknad för naturgas på vilken slutförbrukare eller detaljförsäljare som köper minst 5 miljoner kubikmeter naturgas om året kan bedriva handel. Ett ytterligare villkor är att aktörernas naturgasmätning omfattas av ett system för fjärravläsning. För handel på eftermarknaden är nätinnehavarna med stöd av naturgasmarknadslagen skyldiga att sälja överföringstjänster. Den naturgas som omsätts på eftermarknaden är gas som slutförbrukare eller detaljförsäljare ursprungligen skaffat från en partiförsäljare för eget bruk eller för återförsäljning via sitt distributionsnät.

1.2. Nytt direktiv om EU:s inre marknad

Den 26 juni 2003 utfärdades Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG, senare direktivet. Det nya direktivet innehåller bestämmelser som syftar till att effektivisera konsumentskyddet, övervakningen av leveranssäkerheten och åtskiljandet av nätinnehavarnas verksamhet. Direktivet innehåller också en tidsplan för avreglering av marknaden enligt vilken alla andra kunder utom hushållskunderna har rätt till överföringstjänster senast från och med den 1 juli 2004 och samtliga kunder senast från och med den 1 juli 2007. I direktivet preciseras dessutom naturgasmarknadsmyndighetens uppgifter. En av de centralaste av dessa uppgifter är skyldigheten att före ikraftträdandet fastställa eller godkänna åtminstone de metoder som används vid beräkningen av överförings- och distributionstarifferna.

I artikel 28 i direktivet finns undantag avseende nya och isolerade marknader. Undantagen i artikel 28.1 gäller Finland. Enligt artikeln kan Finland avvika från bestämmelserna i artiklarna 4, 9, 23 och/eller 24. Artikel 4 gäller tillståndsförfarandet. Direktivets artikel 9 innehåller bestämmelser om åtskiljande av de funktioner som hänför sig till överföringsnäten och direktivets artikel 23 bestämmelser om avreglering av marknaden, dvs. om fastställande av de kunder som uppfyller kraven. Direktivets artikel 24 gäller direktledning.

Finlands förhandlingsmål under beredningen av direktivet var att hålla kvar de undantag som ingick i 1998 års direktiv och att få rätt till undantag i fråga om artikel 9 i det nya direktivet, dvs. i fråga om rättslig och funktionell åtskillnad. Eftersom nätet för överföring av naturgas inte öppnats för konkurrens i Finland ansågs att det åtskiljande av den

rättsliga funktionen och själva verksamheten som förutsätts i direktivet inte är nödvändig, utan föranleder extra kostnader men ingen nytta för aktörerna på naturgasmarknaden.

I direktivets artikel 13 finns bestämmelser om särredovisning av distributionsnäten som förutsätter rättslig och funktionell åtskillnad av distributionsnätverksamheten. Enligt denna artikel kan medlemsstaterna besluta att inte tillämpa bestämmelserna om särredovisning av distributionsnäten på naturgasföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder. I Finland har alla naturgasföretag mindre än 100 000 kunder. Därför gör direktivet det möjligt också i fråga om distributionsnäten att lämna bestämmelserna om att tillämpa rättslig och funktionell särredovisning utan avseende.

De nationella lagar, förordningar och andra författningar som det nya direktivet förutsätter skall sättas i kraft senast den 1 juli 2004.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

Genom den föreslagna ändringen av naturgasmarknadslagen genomförs det reviderade direktivet 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas. Vid genomförande av direktivet använder Finland sin rätt till undantag enligt artikeln om åtskilljande av naturgasöverföringsnäten. I fråga om distributionsnäten för naturgas utnyttjar Finland medlemsstaternas rätt att lämna en rättslig och funktionell åtskillnad utan avseende, eftersom det totala antalet kunder för distributionsnäten i Finland understiger tröskelvärdet i direktivet och eftersom det i nuläget, då Finland inte avreglerat sin naturgasmarknad på det sätt som direktivet avser, ännu inte är nödvändigt att skilja åt distributionsnäten.

Tanken är att direktivets centrala punkt, som berör naturgasmarknadsmyndighetens godkännande av beräkningsmetoderna för prissättning av nättjänster på förhand, genomförs i enlighet med förslagen av arbetsgruppen för förnyande av övervakningen av energimarknadens skälighet. Till naturgasmarknadslagen föreslås fogas också en ny

bestämmelse enligt arbetsgruppens förslag enligt vilken förändringar i distributionsnätinnehavares tariffstruktur som i samband med företagsarrangemang föranleder stora förändringar i enskilda kunders avgifter skall genomföras inom en övergångsperiod som naturgasmarknadsmyndigheten, dvs. Energimarknadsverket godkänt. Också sökande av ändring i naturgasmarknadsmyndighetens beslut genomförs huvudsakligen enligt arbetsgruppens förslag.

I samband med den ändring av naturgasmarknadslagen som föranleds av att direktivet genomförs föreslås att naturgasmarknadslagen kompletteras med en bestämmelse som redan innefattas i elmarknadslagen och som ger en tjänsteman vid naturgasmarknadsmyndigheten rätt att utföra besiktning av hur naturgasmarknadslagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt naturgasmarknadsmyndighetens beslut om fastställande och dess förpliktande beslut iakttas.

2.2. De viktigaste förslagen

Naturgasmarknadslagens tillämpningsområde

Det föreslås att 1 kap. 2 § som gäller naturgasmarknadslagens tillämpningsområde ändras så att de motsvarar direktivets tillämpningsområde genom att till nämnda lagrum fogas ett nytt moment enligt vilket lagen skall tillämpas också på biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas, förutsatt att det är tekniskt möjligt och säkert att föra in dessa gaser i och transportera dem genom naturgasnätet.

Konsumentskydd

Enligt direktivets artikel 3.3 skall medlemsstaterna säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, speciellt när det gäller allmänna avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. Åtminstone för hushållsförbrukarnas del skall dessa åtgärder omfatta de åtgärder som anges i direktivets bilaga A. Det föreslås att bestämmelser om dessa konsumentskyddsåtgärder utfärdas genom förordning av handels- och industriministeriet. Enligt naturgasmarknadslagen före-

slås att till 4 kap. avseende naturgasförsäljning och naturgasförbrukarens ställning fogas en ny 7 § i vilken föreskrivs att bestämmelser om allmänna avtalsvillkor för hushållskunder utfärdas genom förordning av handels- och industriministeriet.

Prissättningsprinciper

I 2 kap. naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om allmänna förpliktelser och prissättningsprinciper i fråga om nätverksamheten. Enligt en rekommendation av arbetsgruppen för förnyande av övervakningen av energimarknadens skälighet ändras 2 kap. 9 § 3 mom. så att betydande förändringar i kundavgifterna som uppkommer i samband med en sammanlänkning av distributionsnät genomförs inom en övergångsperiod som naturgasmarknadsmyndigheten har godkänt.

Övervakning av leveranssäkerheten

Artikel 5 i direktivet förutsätter att medlemsstaterna säkerställer uppföljningen av frågor avseende leveranssäkerheten. Speciellt viktigt är det att följa balansen mellan ubud och efterfrågan på den nationella marknaden, volymen av ytterligare kapacitet som planeras eller anläggs samt nätens kvalitet och underhållsnivå och åtgärder för att täcka toppar i efterfrågan och hantera brister i leveranser från en eller flera gasleverantörer. Direktivet förutsätter att de behöriga myndigheterna årligen senast den 31 juli offentliggör en rapport om leveranssäkerheten som skall tillställas Europeiska gemenskapernas kommission. Denna uppföljning av leveranssäkerheten ges enligt förslaget Energimarknadsverket i egenskap av naturgasmarknadsmyndighet i uppdrag. En bestämmelse om uppföljning av leveranssäkerheten föreslås skrivas in i naturgasmarknadslagen genom en ny 7 § i 7 kap.

Åtskiljande av verksamheterna

Finland har rätt till undantag från direktivets bestämmelse om rättslig och funktionell

åtskillnad av överföringsnätet för naturgas. Eftersom Finland för distributionsnätverksamhetens del dessutom har rätt att lämna bestämmelserna om rättslig och funktionell åtskillnad utan avseende när distributionsnätet är mindre än det tröskelvärde som anges i direktivet och eftersom den nuvarande utvecklingssituationen på naturgasmarknaden i Finland inte kräver en rättslig och funktionell åtskillnad av distributionsnäten, finns det inget behov av att ändra naturgasmarknadslagen genom bestämmelser om rättslig och funktionell åtskillnad.

Naturgasmarknadsmyndighetens uppgifter

I artikel 25 i direktivet bestäms om tillsynsmyndighetens, dvs. naturgasmarknadsmyndighetens uppgifter. De uppgifter som nämns i direktivet föreslås fogas till naturgasmarknadslagens 7 kap. som behandlar ledning och tillsyn.

Till 7 kap. 1 § naturgasmarknadslagen fogas ett nytt 3 mom. i vilket bestäms om naturgasmarknadsmyndighetens skyldighet att årligen offentliggöra en rapport om tillsynen över marknaden samt sköta den internationella informationsplikten i anslutning till tillsynen.

Den viktigaste nya uppgiften för naturgasmarknadsmyndigheten är skyldigheten enligt direktivet att före ikraftträdandet fastställa eller godkänna åtminstone metoderna för beräkning av de avgifter och villkor som skall tillämpas på de tjänster som nätinnehavare och överföringsnätinnehavare som har systemansvar tillhandahåller. Om denna övervakning av skäligheten i naturgasnätverksamheten bestäms i de nya 1 a-1 d § i 7 kap.

Enligt förslaget skall i 7 kap. angående ledning och tillsyn 2 § ändras så att det genom ett förpliktande beslut kan bestämmas på vilket sätt ett fel eller en försummelse skall rättas och en avgift som tagits ut på felaktiga grunder återbäras till kunden.

Enligt artikel 25 i direktivet skall naturgasmarknadsmyndigheten behandla en begäran om utredning som gäller nätinnehavare inom två månader från mottagandet av begäran. En bestämmelse om denna begäran om utredning föreslås fogas till 7 kap. naturgas-

marknadslagen som en ny 2 a §.

Informationsplikt för aktörerna på naturgasmarknaden

I 7 kap. 5 § naturgasmarknadslagen ingår en förpliktelse för aktörerna på naturgasmarknaden att tillstå handels- och industriministeriet och naturgasmarknadsmyndigheten de uppgifter som dessa behöver för att kunna sköta sina åtaganden enligt naturgasmarknadslagen. Till 7 kap. 5 § naturgasmarknadslagen föreslås fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket tillsynsmyndigheten har möjlighet att förena sitt beslut med vite.

Undantag i fråga om nätinvesteringar

I artikel 22 i direktivet föreskrivs om undantag som kan beviljas för betydande nätinvesteringars del, dvs. sammanlänkande rör-system mellan medlemsstaterna och anläggningar för behandling av flytande naturgas (LNG) och lagringsanläggningar. På ansökan kan beviljas undantag från bestämmelserna i de artiklar som gäller tredje parts tillträde till nätet (artikel 18), rätt att använda en lagringsanläggning (artikel 19), tillträde till tidigare led i rörledningsnätet (artikel 20), naturgasmyndighetens godkännande av tarifferäkningsmetoderna (artikel 25(2)), framläggande av tarifferäkningsmetoderna för godkännande för det relevanta organet i medlemsstaten (artikel 25(3)) och ändring av tariffer och beräkningsmetoder (artikel 25(4)). Undantag kan beviljas även när kapaciteten i ett befintligt nät byggs ut betydligt eller nätet byggs om för utveckling av nya källor till gasförsörjning. Förutsättningarna för beviljande av undantag nämns i direktivet.

Till 2 kap. naturgasmarknadslagen föreslås fogas en ny 4 a § enligt vilken förutsättningarna för ansökan om undantagslov och beviljande av undantag i fråga om nätinvesteringar fastställs. Ansökan skall riktas till naturgasmarknadsmyndigheten. Om naturgasmarknadsmyndighetens skyldighet att meddela beslut om undantag samt tillstålla Europeiska gemenskapernas kommission de väsentliga uppgifterna om beslutet för kännedom bestäms i 9 kap. 5 § som skall ändras.

Upphävande av direktivet om transitering av naturgas mellan medlemsstaterna

I artikel 32.1 i direktivet bestäms om upphävande av direktiv 91/296/EEG. Direktivet om transitering av naturgas genom gasledningsnät kan upphävas, eftersom bestämmelserna i det först nämnda direktivet ersätter rådets direktiv om transitering av naturgas genom gasledningsnät. I naturgasmarknadslagen föreslås att 9 kap. 6 § skall upphävas som innehåller bestämmelser om hur direktivet om transitering av naturgas skall tillämpas.

Sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut

Direktivet förutsätter inga ändringar i de bestämmelser i naturgasmarknadslagen som gäller sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut. Aktörerna på naturgasmarknaden har föreslagit en övergång till en tvåstegsmodell för ändringsökande. Ändringsökandet föreslås ändras enligt de rekommendationer som arbetsgruppen för förnyande av övervakningen av energimarknadens skälighet lämnat. I ett tillsynsbeslut av naturgasmarknadsmyndigheten samt i ett beslut som gäller beräkningsmetoderna för tarifferna skall ändring sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. I övriga beslut av naturgasmarknadsmyndigheten skall ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Ändring i ett beslut som handels- och industriministeriet har fattat med stöd av naturgasmarknadslagen samt i ett beslut av förvaltningsdomstolen och marknadsdomstolen får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om det ändrade förfarandet för sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut föreslås föreskrivas genom en ändring av 9 kap. 4 § naturgasmarknadslagen.

Naturgasmarknadsmyndighetens rätt att utföra besiktning

I det nya 2 mom. som skall fogas till 7 kap. 5 § bestäms om naturgasmarknadsmyndighe-

tens rätt att utföra besiktning. Besiktningen gäller iakttagandet av de bestämmelser som utfärdats med stöd av naturgasmarknadslagen samt av de beslut som naturgasmyndigheten har meddelat med stöd av 7 kap. 1 a–1 d och 2 §. Elmarknadslagen innehåller en motsvarande bestämmelse.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Naturgasmarknadsmyndighetens reglering av prissättningsmetoderna för nätverksamheten i fråga om naturgas innebär en övervakning av prissättningens skälighet, vilket förhindrar överprissättning. Å andra sidan bedöms regleringen av prissättningsmetoderna i fråga om nätverksamheten inte betydligt påverka prissättningen jämfört med nuläget.

Förhandsövervakningen av prissättningsmetoderna inom nätverksamheten bedöms i någon mån öka naturgasföretagens arbetsbörda. Detta väntas dock inte medföra avsevärda tilläggskostnader.

Övervakningen av prissättningens skälighet inom nätverksamheten och uppföljningen av leveranssäkerheten väntas öka Energimarknadsverkets arbetsbörda med ca två årsverken. Tilläggskostnaderna för detta är ungefär 150 000 euro per år.

Övergången till en tvåstegsmodell när det gäller att söka ändring i Energimarknadsverkets beslut medför tilläggskostnader för domstolsväsendet. De gemensamma kostnadseffekter som ändringen av naturgasmarknadslagen och elmarknadslagen medför för domstolsväsendet har behandlats i regeringens proposition om ändring av elmarknadslagen och marknadsdomstolslagen.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Den föreslagna ändringen av naturgasmarknadslagen bedöms inte leda till betydande verkningar i fråga om organisation eller personal för naturgasföretagen.

Den årliga arbetsbördan vid Energimark-

nadsverket bedöms öka med ca två årsverken.

De gemensamma verkningar i fråga om organisation som ändringen av naturgasmarknadslagen och elmarknadslagen medför för domstolsväsendet har behandlats i regeringens proposition om ändring av elmarknadslagen och marknadsdomstolslagen.

3.3. Regionala verkningar

Den föreslagna ändringen av naturgasmarknadslagen bedöms inte ha några regionala verkningar.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet. Som beredningsmaterial har använts Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG samt den rapport som arbetsgruppen för förnyande av övervakningen av energimarknadens skälighet lämnade den 4 november 2003.

4.2. Utlåtanden om utkastet till regeringens proposition

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition har getts av Energibranschens Centralförbund rf Finergy, Energimarknadsverket, Gasum Oy, Försörjningsberedskapscentralen, Konkurrensverket, Konsumentverket, Naturgasföreningen rf, Finska Fjärrvärmeföreningen rf, Finlands Konsumentförbund rf, Finlands Kommunförbund, Elenergiförbundet rf Sener, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund samt Olje- och gasbranschens Centralförbund rf.

I de utlåtanden som lämnats in föreslås några preciseringar av de föreslagna bestämmelserna och av motiveringarna till utkastet till propositionen, vilka i mån av möjlighet har beaktats.

5. Samband med andra propositioner

Till propositionen hänför sig regeringens proposition med förslag till lag om ändring

av elmarknadslagen och marknadsdomstolslagen, som har överlämnats samtidigt. Propositionerna är nära anknutna till varandra i fråga om de delar som gäller sökande av ändring i Energimarknadsverkets beslut.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 §. Naturgasmarknadens tillämpningsområde fastställs i 1 kap. 2 §. I direktiv 2003/55/EG har inom direktivets tillämpningsområde införts biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas förutsatt att det är tekniskt möjligt och säkert att föra in dessa gaser i och transportera dem genom naturgasnätet. En motsvarande breddning av tillämpningsområdet görs i naturgasmarknadslagen genom att ett nytt 3 mom. skrivs in i 1 kap. 2 §. Biogasen, gasen från biomassa och andra typer av gas skall i fråga om sin sammansättning uppfylla nätinnehavarnas kvalitetskrav.

2 kap. Allmänna förpliktelser vid nätverksamhet och prissättningsprinciper

4 a §. I den nya 4 a § som fogas till 2 kap. naturgasmarknadslagen föreskrivs om undantag enligt direktivet när det gäller nya betydande naturgasnätinvesteringar. Med nät avses i detta sammanhang ett system som motsvarar definitionerna i direktivet och som innehåller också behandlingsanläggningar för flytande naturgas (LNG) och lagringsanläggningar. Naturgasmarknadsmyndigheten kan på ansökan bevilja undantag från bestämmelsen om tredje parts rätt till tillträde till ett nytt nät och om förfarandet för godkännande av metoderna för tariffberäkning. Om förutsättningarna för beviljande av undantag föreskrivs i 4 a § 2 mom. Undantag kan beviljas om nätinvesteringsprojektet ökar konkurrensen i fråga om naturgasleveranserna och förbättrar leveranssäkerheten. De risker som är förknippade med investeringen skall vara så stora att investeringen inte skulle genomföras om inte undantag beviljas. Innehavaren av det nya nätet skall vara en juridisk person som åtminstone vad avser juridisk form är skild från de nätinnehavare till vilkas nät den

nya nätdelen skall anslutas. Kostnaderna för investeringen skall tas ut hos dem som använder den nya delen av nätet. Undantaget skall inte vara konkurrenshämmande eller försämra effektiv verksamhet på den inre naturgasmarknaden eller verksamheten inom det reglerade nät till vilket ett nytt nät har anslutits. Undantag kan beviljas även när kapaciteten i ett befintligt nät byggs ut betydligt eller nätet byggs om för utveckling av nya källor för gasförsörjning. Enligt 4 a § 3 mom. skall när beslut om undantag fattas i varje enskilt fall övervägas om beslutet skall kompletteras med villkor för undantagets varaktighet och för icke-diskriminerande tillträde till en sammanlänkning som överskrider medlemsstaternas gränser eller med regler om kontroll och fördelning av kapaciteten. När beslut om dessa fattas skall speciell hänsyn tas till avtalens varaktighet, utbyggnad av tilläggskapacitet eller ombyggnad av befintlig kapacitet, projektets tidsperspektiv och de nationella förhållandena.

9 §. Enligt 2 kap. 9 § 3 mom. naturgasmarknadslagen ändras övervakningen av skälighet på energimarknaden enligt en rekommendation av arbetsgruppen för förnyande av övervakningen av energimarknadens skälighet så att de avsevärda förändringar i kundavgifterna som uppkommer i samband med en sammanlänkning av distributionsnät genomförs inom en övergångsperiod som naturgasmarknadsmyndigheten har godkänt. Ändringar i avgifterna innebär närmast höjning av avgifterna. När avgifterna höjs under en övergångsperiod kan stora engångshöjningar undvikas. Övergångsperioden kunde vara t.ex. tre år lång.

4 kap. Naturgasförsäljning och naturgasförbrukarens ställning

7 §. I bilagan till direktivet finns de allmänna avtalsvillkor som skall tillämpas på hushållskunder samt bestämmelser om allmän information och metoder för tvistlösning. I fråga om information har bestämmel-

serna i bilagan till direktivet redan genomförts i naturgasmarknadslagen. Likaså har bestämmelserna i bilagan vad gäller tvistlösning genomförts. Naturgasförbrukarna kan anföra besvär hos konsumentklagonämnden eller Energimarknadsverket. I övrigt genomförs bestämmelserna i bilagan genom förordning av handels- och industriministeriet. Till kap. 4 naturgasmarknadslagen fogas en ny 7 § enligt vilken handels- och industriministeriet skall bemyndigas att utfärda förordning. Förordningen gäller de förbrukare som fastställs i 1 kap. 3 § naturgasmarknadslagen och med vilka avses konsumenter enligt 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (38/1978).

7 kap. **Ledning och tillsyn**

1 §. Till 7 kap. 1 § naturgasmarknadslagen fogas ett nytt 3 mom. i vilket bestäms om naturgasmarknadsmyndighetens skyldighet enligt artikel 25 i direktivet att årligen offentliggöra en rapport om tillsynen samt sköta de internationella informationsförpliktelseerna i anslutning till tillsynen. Naturgasmarknadsmyndigheten skall i tillsynen över marknaden se över de frågor som direktivet förutsätter och fästa uppmärksamhet vid

- mekanismer med vars hjälp otillräcklig kapacitet kan hanteras,

- den tid som överförings- och distributionsnätinnehavare behöver för att genomföra sammanlänkningar och reparationer,

- åtskiljande av funktionerna och säkerställande av att det inte förekommer korssubventionering mellan funktionerna.

1 a §. I den nya 1 a § i 7 kap. naturgasmarknadslagen föreslås det bestämmelser som grundar sig på artikel 25(2) i direktivet om naturgasmarknadsmyndighetens behörighet att på förhand fastställa de metoder som används vid bestämmande av villkor och priser för de tjänster som tillhandahålls av nätinnehavare och överföringsnätinnehavare som har systemansvar. Behörighet som utövas på förhand föreligger i fråga om nätinnehavares och systemansvarigas verksamhet i de fall som anges i 1 mom. I övriga fall grundar sig naturgasmarknadsmyndighetens behörighet på bestämmelserna i 1 c och 2 § och är till sin natur behörighet som utövas i

efterhand. Behörighet som utövas på förhand innebär att en nätinnehavare eller överföringsnätinnehavare som har systemansvar inte får införa sådana villkor för tjänster och prissättningsmetoder avseende dessa som omfattas av denna behörighet innan naturgasmarknadsmyndigheten har meddelat beslut om fastställande av dem. Myndigheten är inte, när den meddelar beslut om fastställande, bunden till nätinnehavarens villkor eller metoder, utan den skall ha rätt att avvika från nätinnehavarens förslag på det sätt som förutsätts i direktivets artikel 25(4). Ett beslut om fastställande är till sin natur ett förvaltningsbeslut som gäller en verksamhetsutövare och som verksamhetsutövaren har rätt att söka ändring i. Med stöd av samma beslut kan vid behov ställas villkor för flera verksamhetsutövare.

Villkor och metoder som skall fastställas på förhand är enligt det nya 1 mom. 1) metoder för fastställande av avkastningen av nätinnehavarens nätverksamhet och för de avgifter som skall tas ut för överföringstjänster, 2) nätinnehavarens villkor för överföringstjänsten, 3) nätinnehavarens villkor för anslutningstjänst och metoder för fastställande av avgifter för anslutning samt 4) villkoren för de tjänster som omfattas av systemansvar och metoderna för fastställande av avgifter för tjänsterna.

Med naturgasnät avses enligt definitionerna i naturgasmarknadslagen en för naturgasöverföring eller naturgasdistribution avsedd helhet som bildas av till varandra anslutna naturgasrör och naturgasrörssystem samt alla de behållare, anordningar och aggregat som hör till dessa och som innehåller naturgas. Med nät avses enligt definitionerna i direktivet överföringsnät, distributionsnät, anläggningar för behandling av LNG, lagring och anläggningar för stödtjänster, och därför gäller övervakningen av skälighet i prissättningen enligt direktivet också dessa. Eftersom Finland nuförtiden inte har några anläggningar för behandling av LNG eller lagring krävs i praktiken ingen övervakning av skäligheten i prissättningen.

Enligt 2 mom. skall naturgasmarknadsmyndighetens beslut enligt 1 mom. basera sig på de grunder som föreskrivs i 2 och 3 kap. samt i 4 kap. 6 § i lagen. I beslutet om

fastställande kan naturgasmarknadsmyndigheten bestämma om följande frågor:

1) principerna för värdering av det kapital som är bundet till nätverksamheten,

2) sättet för bestämmande av en godtagbar avkastning på det kapital som är bundet till nätverksamheten,

3) sättet för bestämmande av nätverksamhetens resultat och sådan rättelse av resultaträkningen och balansräkningen som detta kräver,

4) mål som sporrar till effektivisering av nätverksamheten och sättet för hur detta fastställs samt den metod enligt vilken effektiviseringsmålsättningen tillämpas i prissättningen samt

5) metoderna för bestämmande av prissättningsstrukturen, om sådana behövs för genomförande av tillträde till nätet eller verkställigheten av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland eller om dessa metoder hänför sig till prissättningen av de tjänster som omfattas av systemansvar.

I beslutet om fastställande anges hur olika kapitalposter skall beaktas när det kapital fastställs som är bundet till nätverksamheten och som ligger till grund för prissättningen. För vissa kapitalposters såsom naturgasnätets del skall dessutom fastställas de värderingsprinciper och värderingsmetoder som ligger till grund för prissättningen. I syfte att trygga lika behandling av nätinnehavarna skall enhetliga beräkningsmetoder tillämpas i beslutet om fastställande. Däremot skall de egentliga kapitalposter som tillämpas i prissättningen inte fastställas i beslutet på förhand, utan de kan årligen variera med variationen i nätinnehavarens tillgångar.

I beslutet fastställs även den metod enligt vilken en skälig avkastningsprocent bestäms för det kapital som är bundet till nätverksamheten. För att förbättra prognosmöjligheterna skall metoden för bestämning av avkastningsprocenten utformas så att avkastningsprocenten för följande år kan beräknas i förväg. Att bestämma en skälig avkastningsprocent inkluderar också en bedömning av risknivån. Vid bedömning av risknivån kan de eventuellt varierande förhållandena i olika typer av företag beaktas. Avkastningsprocenterna kan då variera enligt företagstyp.

När en godtagbar avkastningsnivå för na-

turgasverksamheten bestäms är det viktigt att den finska naturgasmarknadens särdrag beaktas. När en skälig avkastningsprocent fastställs skall naturgasmarknadsmyndigheten se till att nivån för den tillåtna avkastningen är tillräckligt för att naturgasnätets utveckling skall kunna tryggas. Bestämningen av en skälig avkastningsprocent påverkas av den uppskattade risknivån. Vid bedömningen av risknivån skall de risker beaktas som hänför sig till tillförseln av naturgas. Dessa risker som är förknippade med tillgången på naturgas ökar av att den naturgas som används i Finland är en importvara som importören skaffar från en enda leverantör. Avsättningsrisken i fråga om naturgas ökar för sin del till följd av att en betydande del av naturgasförbrukarna har möjlighet att byta ut gas mot något annat bränsle, om priset på naturgas inte är tillräckligt konkurrenskraftigt. Bedömningen av affärsriskerna förknippade med naturgasverksamheten bör ske med hänsyn till att naturgasnätsinnehavarna inte har regional ensamrätt i fråga om nätbyggnad, utan nät kan också i några fall byggas av konkurrerande företag.

I beslutet fastställs för varje ny tillsynsperiod för alla nätinnehavare ett effektiviseringsmål som även kunde inkludera ett allmänt effektiviseringsmål på branschnivå som beaktar en avkastningsökning. Likaså fastställs också metoderna för uppföljning av hur effektiviseringsmålet uppnås och hur uppnåendet av effektiviseringsmålet kan beaktas vid prissättningen av nättjänster. Effektiviseringsmålet skall sporra alla nätinnehavare till effektiv verksamhet och förbättrad effektivitet. Effektiviseringsmålet skall fastställas så att det inte styr nätinnehavarnas verksamhet på ett sätt som äventyrar leveranssäkerheten i fråga om naturgas. När effektiviseringsmål ställs skall uppmärksamhet dessutom fästas vid att naturgasnätet i Finland fortfarande är i utvecklingsstadiet.

I 3 mom. föreskrivs om giltighetstiden för ett beslut om fastställande. Ett beslut om de metoder som nämns i 1 punkten i momentet skall tillämpas under en fyra år lång tillsynsperiod, dock så att den första tillsynsperioden skulle vara fem år. Innan en ny tillsynsperiod börjar skall naturgasmarknadsmyndigheten förbereda ett utkast till ett nytt beslut om

fastställande i vilket de metoder som anges i beslutet vid behov har utvecklats utifrån erfarenheterna av tillsynen. Naturgasmarknadsmyndigheten skall göra detta utkast tillgängligt för tillräcklig offentlig diskussion innan nya beslut om fastställande avseende följande tillsynsperiod meddelas. Ett beslut om fastställande som gäller en ny aktör skall gälla endast till utgången av en pågående tillsynsperiod, för att samma principer skall kunna tillämpas på den nya aktören som på de andra aktörerna. Andra beslut om fastställande än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten gäller i regel tills vidare.

1 b §. I paragrafen finns bestämmelser om när de beslut om fastställande som naturgasmarknadsmyndigheten meddelat på förhand kan ändras. Ett beslut om fastställande tillmäts som förvaltningsbeslut rättskraftsverkan utifrån vilken den myndighet som meddelat beslutet inte längre kan ta upp ett ärende som lösts genom ett lagakraftvunnet beslut, om den inte kan hänvisa till en uttrycklig bestämmelse om behörighet som berättigar till ett sådant ingripande. Artikel 25.4 i direktivet förutsätter att naturgasmarknadsmyndigheten har rätt att kräva ändringar i villkoren för nätjänster.

Ett beslut om fastställande kan ändras genom ett nytt beslut, först och främst i det fall att den verksamhetsutövare som är föremål för beslutet tar initiativ till en ändring av beslutet. Eftersom andra beslut om fastställande än de som grundar sig på en tillsynsperiod i regel gäller tills vidare, finns det då och då behov av att ändra beslut. När den verksamhetsutövare som är föremål för ett beslut är den som initierar frågan är det inte nödvändigt att begränsa de grunder på vilka beslutet kan ändras. Den myndighet som fattar beslut om fastställande är i vilket fall som helst skyldig att sörja för att också det nya beslutet om fastställande uppfyller kraven i bestämmelserna.

Utöver den verksamhetsutövare som är föremål för beslutet kan naturgasmarknadsmyndigheten själv föreslå att ett beslut ändras. Initiativet kan också då härröra från en begäran om utredning som en kund till verksamhetsutövaren lämnat till naturgasmarknadsmyndigheten. Ett beslut om fastställande kan ändras på naturgasmarknadsmyndighe-

tens initiativ i de fall som nämns i bestämmelsen. Om behovet att ändra ett beslut om fastställande grundar sig på ett fel som naturgasmarknadsmyndigheten begått eller en ny utredning som färdigställts efter att beslutet meddelades, tillämpas de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen (434/2003) och förvaltningsprocesslagen (585/1996).

1 c §. I paragrafen föreskrivs om det beslut som naturgasmarknadsmyndigheten vid utgången av en tillsynsperiod skall meddela och som utvärderar om den prissättning som en nätinnehavare tillämpat under tillsynsperioden i sin helhet har stämt överens med bestämmelserna och med det beslut om fastställande som avses i 1 a § 1 mom. 1 punkten. Närprissättningen skall under hela tillsynsperioden uppfylla kraven i dessa, men under enskilda år kan det finnas avvikelser. En granskning som grundar sig på hela tillsynsperioden ger nätinnehavaren mer långsiktiga planerings- och verksamhetsmöjligheter bl.a. i fråga om investeringar samt gör det lättare att beakta t.ex. verkningarna av variationer i vädret.

Naturgasmarknadsmyndigheten skall ges behörighet att fastställa nätinnehavarnas avkastning av nätverksamheten under tillsynsperioden samt bedöma om denna avkastning stämmer överens med bestämmelserna och det beslut om fastställande som meddelats för tillsynsperioden. Naturgasmarknadsmyndigheten får behörighet att under en tillsynsperiod genom beslut förplikta en nätinnehavare att under nästa tillsynsperiod sänka sina avgifter för överföringstjänster med det belopp med vilket nätverksamhetens avkastning under den tillsynsperiod som utgått har överstigit beloppet av en skälig avkastning eller berättiga nätinnehavaren att under tillsynsperioden höja sina avgifter för överföringstjänster med det belopp med vilket nätverksamhetens avkastning under den tillsynsperiod som utgått har understigit beloppet av en skälig avkastning. En utjämning genomförs som en allmän utjämning till kunderna via denna prissättning. Det är alltså ändamålsenligt att ge nätinnehavaren en möjlighet att under följande tillsynsperiod jämna ut en avkastning som har understigit en skälig avkastning, eftersom en del nätinnehavare för säkerhets skull annars kontinuerligt skulle prissätta sin

överföringstjänst så att avgiften ligger över den godtagbara nivån i syfte att undvika att avkastningsmålet av en slumpartad eller oförutsägbar orsak inte uppnås. Perioden för utjämning av en avkastning som understiger en skälig avkastning begränsas till följande tillsynsperiod. Efter detta kan avkastningen inte längre utjämnas. I syfte att undvika att en ändring i en ägares avkastningskrav eller byte av nätinnehavare inte skall leda till att belopp som understigit en skälig avkastning tas ut i efterskott under en lång tid är det ändamålsenligt att begränsa utjämningsperiodens längd. För att förhindra en betydande överprissättning skall nätinnehavaren i samband med återbäring betala ränta på det belopp som betalas tillbaka till kunden, om nätverksamhetens avkastning under tillsynsperioden överstigit en skälig avkastning med minst 5 procent. Räntan på det belopp som skall sänkas beräknas som årlig ränta på hela det belopp som skall sänkas för den tillsynsperiod som utgått enligt genomsnittsräntan på eget kapital som fastställts genom beslut.

Enligt 2 mom. kan naturgasmarknadsmyndigheten av särskilt skäl förlänga den utjämningsperiod som avses i 1 mom. Med ett sådant särskilt skäl som berättigar till förlängning av utjämningsperioden avses t.ex. att naturgasmarknadsmyndighetens beslut enligt denna paragraf på grund av ändringssökande förändrats betydligt under utjämningsperioden. Att genomföra en utjämning under den återstående utjämningsperioden kan i ett sådant fall leda till oändamålsenligt stora förändringar i avgifterna för överföringstjänsterna för både nätinnehavare och deras kunder.

1 d §. I paragrafen bestäms om förlängning av tillsynsperioden och överföring av ansvar när en nätinnehavare överlåter naturgasnätverksamheten till en ny verksamhetsutövare eller när en nätinnehavare fusioneras med en annan. Bestämmelsen innehåller en allmän princip om överlåtelse av nätverksamheten enligt vilken beslutet om fastställande inklusive de skyldigheter och rättigheter som är förknippade med det och som gäller den nätverksamhet som skall överlåtas eller överförs skall tillämpas också på den mottagande verksamhetsutövaren för den återstående tillsynsperioden. Mottagaren eller den överta-

gande nätinnehavaren ansvarar för återbäring av avgifter för överföringstjänster till den överlåtande nätinnehavarens kunder enligt 1 c § också till den del återbäringen hänför sig till den tillsynsperiod som föregick överlåtandet eller fusioneringen. Mottagaren eller den övertagande sammanslutningen får på motsvarande sätt dra fördel av rätten att höja avgifterna för överföringstjänsterna enligt 1 c § också till den del denna rätt hänför sig till den överlåtande nätinnehavarens nätverksamhet under den del av tillsynsperioden som föregick överlåtandet eller fusioneringen. Bestämmelsen stämmer så till vida överens med principen om överföring av tillgångar och skulder i lagstiftningen om fusion mellan samfund.

Om det uppstår oklarhet om omfattningen av det ansvar som överförs föreslås en bestämmelse i 2 mom. enligt vilken naturgasmarknadsmyndigheten på begäran skall meddela överlåtaren och mottagaren ett särskilt beslut som fastställer omfattningen av det ansvar som överförs vid överlåtelse tidpunkten. Överlåtaren och mottagaren skall ha rätt att söka ändring i beslutet.

2 §. I paragrafen föreskrivs om behörighet att utöva tillsyn i efterhand för naturgasmarknadsmyndigheten och handels- och industriministeriet, som är tillsynsmyndigheter. Myndigheternas behörighet gäller tillsyn i efterhand, om det inte särskilt bestäms någon annanstans i lag att behörigheten gäller tillsyn på förhand. Naturgasmarknadsmyndighetens behörighet att utöva tillsyn i efterhand omfattar bl.a. de övervaknings- och uppföljningsuppgifter som nämns i artikel 25.1 i direktivet. Om naturgasmarknadsmyndighetens behörighet att utöva tillsyn på förhand bestäms i 1 a §.

Det föreslås att 1 mom. ändras också så att tillsynsmyndigheten i sitt beslut kan fastställa de uttryckliga åtgärder genom vilka den som omfattas av tillsyn i fall av överträdelse av bestämmelserna förpliktas att rätta sitt fel eller sin försummelse. Artikel 25.4 i direktivet förutsätter att bestämmelserna kompletteras till denna del. Tillsynsmyndigheten skall dessutom ges behörighet att bestämma att återbäring av avgifter som tagits ut hos enskilda kunder och som konstaterats strida mot naturgasmarknadslagen. Den behörighet

som naturgasmarknadsmyndigheten enligt förslaget skall ha gäller till denna del de fall där naturgasmarknadsmyndigheten uttryckligen fastställt att en nättinnehavare gått till väga i strid med de bestämmelser som skall övervakas. Behörigheten skall däremot inte omfatta avtalstvister mellan en nättinnehavare och dennes kund, eftersom dessa frågor avgörs av allmänna domstolar. Återbäringen gäller andra återbärningar än sådana som avses i 1 c § och som grundar sig på en tillsynsperiod. Enligt rättspraxis har Energimarknadsverket, som är naturgasmarknadsmyndighet, nuförtiden inte behörighet att bestämma på vilket uttryckligt sätt ett förfarande som konstaterats strida mot bestämmelserna skall rättas eller att avgifter som tagits ut i strid med bestämmelserna skall återbäras.

Enligt 2 mom. kan tillsynsmyndigheten förena sitt förpliktande beslut med vite. Det föreslås att bestämmelsen kompletteras så att vite vid behov kan förenas också med beslut som meddelats med stöd av 1 a—1 c §. Naturgasmarknadsmyndigheten kan vid behov då förena också sitt beslut om fastställande med vite.

I 3 mom. föreslås en förtydligande bestämmelse genom vilken hänvisas till 7 kap. 5 § avseende utlämnande av uppgifter till tillsynsmyndigheterna och till den bestämmelse om vitesförfarande som den innehåller.

2 a §. I paragrafen föreskrivs om de krav på behandlingstider som förutsätts i artikel 25.5 och som naturgasmarknadsmyndigheten skall iaktta vid behandlingen av framställningar om utredning av en nättinnehavare. Naturgasmarknadsmyndigheten skall enligt bestämmelsen behandla en begäran om utredning som gäller nättinnehavare inom två månader från mottagandet av begäran. Naturgasmarknadsmyndigheten kan förlänga tidsfristen för behandlingen, om behandlingen av en begäran om utredning förutsätter att ytterligare uppgifter skall inhämtas. I det senare fallet kan fristen förlängas med högst två månader, varefter fristen ytterligare kan förlängas om den som begärt en utredning samtycker till detta.

Beslut om fastställande enligt 1 a § bedöms minska antalet framställningar om utredning av nättinnehavare som lämnas in till Energimarknadsmyndigheten i dess egenskap av

naturgasmarknadsmyndighet. Kravet på behandlingstid i direktivet leder till att det i praktiken inte är möjligt att ordna med en tillräckligt effektiv och trovärdig nätövervakning utan att delvis övergå till att tillsyn utövas på förhand.

5 §. I det nya 2 mom. som skall fogas till 7 kap. 5 § bestäms om rätt att utföra besiktning för en behörig tjänsteman vid naturgasmarknadsmyndigheten. Besiktningen gäller iakttagandet av de bestämmelser som utfärdats med stöd av naturgasmarknadslagen samt de beslut som meddelats med stöd av 7 kap. 1 a—1 d och 2 §. En sammanslutning eller inrättning som bedriver verksamhet som omfattas av tillsyn skall på anmodan för den tjänsteman som utför besiktningen förete de handlingar och dokument i sina datasystem samt ordna tillträde till de naturgasanordningar och –utrustningar som kan ha betydelse vid övervakningen av att naturgasmarknadslagen eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs. Enligt paragrafen har den tjänsteman som utför besiktningen rätt att gratis ta kopior av de handlingar som skall granskas och de dokument av de registreringar som finns i datasystemen.

Den erfarenhet som Energimarknadsverket i egenskap av naturgasmarknadsmyndighet har fått i tillsynsarbetet har visat att i vissa fall har de dokument som har undersökts i samband med företagsbesök och de uppgifter som erhållits från dessa dokument varit av avgörande betydelse med tanke på lösningen av ett visst fall. Den nuvarande 5 § i 7 kap. i naturgasmarknadslagen ger inte tillräckligt klart en möjlighet att använda ett verksamhetsätt av denna typ.

I det nya 3 mom. som skall fogas till 7 kap. 5 § bestäms om följderna av försummelse av de omfattande informationsförpliktelseerna som är förknippade med naturgasmarknadslagen. Den nya bestämmelsen stämmer till sitt innehåll överens med gällande 7 kap. 2 § som för tillfället tillämpas på motsvarande fall. Till följd av förslaget om ändring av ändringssökandet måste särskilt föreskrivas om verkställigheten av informationsförpliktelseerna eftersom det föreslås att ändring i de tillsynsbeslut som naturgasmarknadsmyndigheten med stöd av 7 kap. 2 § utfärdar skall sökas hos marknadsdomstolen. Detta är dock

inte ett ändamålsenligt förfarande när det gäller förvaltningsbeslut om verkställigheten av informationsplikten.

7 §. Artikel 5 i direktivet förutsätter att medlemsstaterna säkerställer uppföljningen av frågor som gäller leveranssäkerheten. I 7 § som skall fogas till 7 kap. naturgasmarknads-lagen föreskrivs att uppföljningen av leveranssäkerheten skall vara naturgasmarknadsmyndighetens uppgift. Vid uppföljningen av leveranssäkerheten skall balansen mellan utbud och efterfrågan avseende naturgas, naturgasnätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka toppar i efterfrågan och hantera brister i leveranserna av naturgas beaktas. Naturgasmarknadsmyndigheten skall senast den 31 juli varje år offentliggöra en rapport om leveranssäkerheten i vilken resultaten av övervakningen av leveranssäkerheten samt eventuella åtgärder som vidtagits eller planerats för att lösa problem skall anges. Rapporten skall utan dröjsmål överlämnas till Europeiska gemenskapernas kommission.

9 kap. Särskilda bestämmelser

4 §. Paragrafen innehåller ett förslag till nya bestämmelser om sökande av ändring i naturgasmarknadslagen. När det gäller att söka ändring i naturgasmarknadsmyndighetens beslut föreslås en tvåstegsmodell för ändringssökandet.

I 1 mom. bestäms om ändringssökande till den del besvär avseende naturgasmarknadsmyndighetens beslut i enlighet med huvudregeln i förvaltningsprocesslagen anförs hos de regionala förvaltningsdomstolarna. Till dessa frågor hör andra frågor än de som särskilt nämns i 2 mom. Bland de viktigaste av de sakkategorier som avses i detta moment är de beslut som meddelats i tillståndsfrågor samt beslut som gäller uppfyllandet av informationsplikten.

I 2 mom. bestäms om de frågor i vilka sökande av ändring styrs till marknadsdomstolen. Till dessa frågor hör de beslut som omfattas av behörighet att utöva tillsyn på förhand enligt 7 kap. 1 a–1 b § samt de beslut om marknadsövervakning som omfattas av behörighet att utöva tillsyn i efterhand enligt

7 kap. 1 c–1 d och 2 § och som gäller ekonomisk reglering. På behandlingen av besvär vid marknadsdomstolen tillämpas förvaltningsprocesslagen, vilket är brukligt i fråga om konkurrensrättsliga frågor. Om offentligheten för behandlingen och handlingarna föreskrivs särskilt i marknadsdomstolslagen (1527/2001).

I 3 mom. föreskrivs om sökande av ändring i de beslut som handels- och industriministeriet och första instansens fullföljdsdomstolar meddelat. Naturgasmarknadsmyndigheten får rätt att söka ändring i ett beslut av en fullföljdsdomstol genom vilket domstolen har upphävt eller ändrat naturgasmarknadsmyndighetens beslut.

4 a §. Paragrafen innehåller specialbestämmelser om verkställbarheten för naturgasmarknadsmyndighetens beslut. De beslut om fastställande och övervakning som naturgasmarknadsmyndigheten med stöd av 7 kap. 1 a–1 d och 2 § meddelar är oavsett ändringssökande i regel verkställbara enligt kraven i artikel 25.5–6 i direktivet. Ett beslut enligt det nya 7 kap. 2 § 1 mom. som gäller återbäring till en enskild kund av avgift som tagits ut på felaktiga grunder eller ett beslut som gäller utdömmande av vite får dock inte verkställas innan det vunnit laga kraft. Fullföljdsdomstolen kan dessutom utfärda bestämmelser om verkställigheten av beslut enligt de allmänna föreskrifterna i förvaltningsprocesslagen. På verkställbarheten av andra beslut av naturgasmarknadsmyndigheten än de som nämns i paragrafen tillämpas de allmänna bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen.

5 §. Enligt förslaget ändras 9 kap. 5 § naturgasmarknadslagen så att det med undantagslov förutom i fråga om överföringstjänster även avses undantagslov i fråga om de nätinvesteringar som avses i 2 kap. 4 a §. Naturgasmarknadsmyndigheten skall efter att ha beviljat undantagslov underrätta Europeiska gemenskapens kommission om dessa lov i enlighet med direktivet.

6 §. Genom direktivet har rådets direktiv 91/296/EEG om transitering av naturgas genom gasledningsnät upphävts, eftersom bestämmelserna i detta direktiv ersätter bestämmelserna i rådets direktiv om transitering av naturgas genom gasledningsnät. På

motsvarande sätt upphävs 9 kap. 6 § naturgasmarknadslagen som hänvisar till rådets direktiv om transitering av naturgas.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Vad som i 4 kap. 7 § föreskrivs skall tillämpas också på naturgasavtal som ingåtts innan denna lag trätt i kraft. Den tillsynsperiod som avses i 7 kap. 1 a § börjar den 1 januari 2005. Den första tillsynsperioden skulle vara fem år. Bestämmelserna i 7 kap. 2 a § tillämpas på framställningar om utredning som naturgasmarknadsmyndigheten mottagit efter lagens ikraftträdande. Bestämmelserna i 9 kap. 4 § 2 mom. om sökande av ändring i naturgasmarknadsmyndighetens beslut tillämpas på beslut som meddelats med stöd av 7 kap. 2 § och som gäller frågor som väckts efter att denna lag trätt i kraft.

3. Lagstiftningsordning

3.1. Utvidgning av bestämmelserna till att omfatta gällande naturgasavtal

Enligt förslaget tillämpas lagen och bestämmelser som utfärdas med stöd av den på naturgasavtal som ingåtts innan denna lag trätt i kraft.

Avtalsförhållandenas varaktighet omfattas enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis av skydd av tryggad egendom enligt 15 § Finlands grundlag. Inställningen till ett ingripande som anses vara retroaktivt har enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis varit negativ, även om ocränkbarheten i fråga om avtalsförhållandena inte blivit ovillkorlig (t.ex. utlåtandet om stiftandet av 6 a kap. GrUU 33/1998 rd samt utlåtandena GrUU 37/1998 rd, GrUU 48/1998 rd, GrUU 5/2002 rd och GrUU 63/2002 rd). Bestämmelserna som ingriper i skyddet av egendom skall bedömas utifrån de allmänna förutsättningarna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna.

Enligt förslaget skall de bestämmelser i bilagan till direktivet som avser konsumentskyddsåtgärder genomföras genom förord-

ning av handels- och industriministeriet. Målet med bestämmelserna är att utsträcka minimibestämmelserna om konsumentskydd till handeln med naturgas. Liknande villkor som tas in i de rättsliga förhållandena i fråga kan också härledas från annan lagstiftning, t.ex. konsumentskyddslagen (38/1978) och lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929). En tillämpning av de nya bestämmelserna på nuvarande avtal innebär sålunda ingen principiell eller till sina verkningar oftast väsentlig förändring jämfört med nuläget, utan lagändringen kan snarare anses klarlägga de nuvarande rättsliga förhållandena. I centrala villkor avseende avtalsförhållandet såsom prissättning ingrips inte. Utifrån vad som ovan sagts kan retroaktiviteten i ett sådant fall med tanke på egendomsskyddet som helhet anses vara skälig.

3.2. Ändringar i regleringen av naturgasverksamheten

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 7 kap. 1 a § naturgasmarknadslagen skall naturgasmarknadsmyndigheten genom beslut fastställa villkoren för de tjänster som nätinnehavare och överföringsnätinnehavare som har systemansvar tillhandahåller samt metoderna för prissättning av tjänsterna innan de införs. Föreskrifterna skall granskas enligt bestämmelserna om egendomsskydd i 15 § grundlagen.

Grundlagsutskottet har antagit flera allmänna kriterier för bedömning av när det är möjligt att ingripa i egendomsskyddet med stöd av en vanlig lag. Enligt grundlagsutskottets praxis kan utan hinder av 15 § grundlagen bestämmas om begränsning av äganderätten genom en vanlig lag, om begränsningen inte kränker ägarens rätt till normalt, skäligt och förnuftigt nyttjande av sin egendom (t.ex. GrUU 13/1989 rd, GrUU 3/1990 rd, GrUU 9/1990 rd, GrUU 19/1994 rd, GrUU 4/2000 rd). Begränsningsgrunderna i fråga om de grundläggande fri- och rättigheterna skall vara godtagbara och begränsningen påkallad av ett vägande samhälleligt behov. Begränsningen skall också uppfylla kraven på proportionalitet. Den skall vara nödvändig för att ett godtagbart syfte skall kunna nås och den får inte sträcka sig längre än vad

som är motiverat med tanke på vikten av det samhälleliga intresset i relation till det skyddsvärda rättsgoda.

Grundlagsutskottet har tidigare behandlat el-, naturgas- och kommunikationsnäten bl.a. i samband med stiftandet av kabelsändningslagen (GrUU 2/1986 rd), elmarknadslagen (GrUU 19/1994 rd), telelagen (GrUU 1/1996 rd), telemarknadslagen (GrUU 47/1996 rd) och naturgasmarknadslagen (GrUU 4/2000 rd) samt i samband med ändringarna av elmarknadslagen (GrUU 34/2000 rd och GrUU 5/2001 rd), ändringarna i kommunikationsmarknadslagen (GrUU 8/2002 rd och GrUU 61/2002 rd) och ändringen av elmarknadslagen (GrUU 63/2002 rd). Utskottet har i dessa sammanhang konstaterat att det är fråga om en speciell egendom som används enbart för en viss typ av verksamhet och de skyldigheter som hänför sig till den. I fråga om skyldigheterna har utskottet ansett att de är lämpliga med tanke på egendomens speciella karaktär. Grundlagsutskottets praxis hittills kan komprimeras så att skyldigheter av nämnda typ med beaktande av egendomens speciella karaktär överensstämmer med grundlagen, om skyldigheterna grundar sig på noggranna bestämmelser i lagen och från ägarens synpunkt är skäliga.

Naturgasnätverksamheten utgör ett naturligt monopol, eftersom det oftast inte är ekonomiskt lönsamt att bygga ett parallellt och konkurrerande nät. Monopolställningen för distributionsnätinnehavare och överföringsnätinnehavare med systemansvar är till vissa delar fastställd i naturgasmarknadslagen. Nätinnehavarna binds med stöd av naturgasmarknadslagen av nätutvecklings-, anslutnings- och överföringsskyldighet. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande avseende naturgasmarknadslagen (GrUU 4/2000 rd) konstaterat att överförings- och distributionsnätverksamheten i fråga om naturgas präglas av s.k. naturligt monopol och att det därför är nödvändigt och acceptabelt att naturgasnätverksamheten regleras. Utskottet har också hänvisat till att målet med regleringen är att öka konkurrensen på naturgasmarknaden.

Enligt förslaget skall tillsynsmyndigheten på förhand fastställa villkoren för nätinnehavarnas tjänster och metoderna för prissätt-

ning av tjänsterna, vilket medför att den som utövar nätverksamhet har begränsad frihet att bestämma om villkoren för nätverksamheten på det sätt han eller hon önskar. Grunderna för villkoren och metoderna för prissättning samt tillsynsmyndighetens behörighet är dock fastställda i lag. De villkor och prissättningsmetoder som myndigheten fastställer begränsar inte ägarens rätt till normalt, skäligt och förnuftigt nyttjande av sin egendom. Rätten att ta ut en skälig ersättning hos naturgasnätanvändarna har i bestämmelserna tryggats för nätinnehavare. Bestämmelser om de villkor och prissättningsmetoder som skall fastställas av tillsynsmyndigheten ingår redan nu i naturgasmarknadslagen, och några betydande ändringar av dessa bestämmelser föreslås inte. Nätinnehavarna skall också i dag iakttas dessa bestämmelser när de ställer villkor för sina tjänster. Naturgasmarknadsmyndigheten övervakar på motsvarande sätt i efterhand att dessa bestämmelser iakttas. I detta avseende preciserar och förtydligar den föreslagna ändringen bara nätinnehavarnas existerande skyldigheter. Ett tillsynsförfarande som delvis utövas på förhand förbättrar å andra sidan också möjligheterna att förutse myndighetslösningar som inverkar på nätinnehavarnas verksamhet och underlättar därigenom nätinnehavarnas verksamhetsmöjligheter. En nätinnehavare har rätt att söka ändring i naturgasmarknadsmyndighetens beslut. Som motvikt till naturgasmarknadsmyndighetens ökande behörighet föreslås det att nätinnehavarnas rättsskydd samtidigt förbättras genom en övergång till en tvåstegsmodell för ändringssökande. Den föreslagna ändringen i tillsynen föranleder inga ändringar i normalt och förnuftigt nyttjande av egendomen för dem som omfattas av tillsynen och den bedöms inte heller bli oskälig för nätinnehavarna och de systemansvariga.

Med stöd av vad som ovan anförts uppskattas den föreslagna ändringen i tillsynen över nätverksamheten inte medföra några problem med tanke på egendomsskyddet.

3.3. Bedömning av lagstiftningsordningen

Med stöd av det ovan anförda kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsord-

ning. På grund av de statsförfattningsrättsliga synpunkter som hänför sig till förslaget anser regeringen det dock vara önskvärt att ett utlåtande om propositionen begärs av grundlag-

sutskåttet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i naturgasmarknadslagen av den 31 maj 2000 (508/2000) 9 kap. 6 §,
ändras 2 kap. 9 § 3 mom., 7 kap. 2 § och 9 kap. 4 och 5 § samt
fogas till 1 kap. 2 § ett nytt 3 mom., till 2 kap. en ny 4 a §, till 4 kap. en ny 7 §, till 7 kap. 1 §
 ett nytt 3 mom., till 7 kap. nya 1 a—1 d och 2 a §, till 7 kap. 5 § nya 2 och 3 mom., till 7 kap.
 en ny 7 § samt till 9 kap. en ny 4 a § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

 Denna lag tillämpas även på biogas, gas från biomassa och annan gas, om det är tekniskt möjligt och säkert att föra in gaserna i och överföra dem i naturgasnätet. På gasen tillämpas då denna lags bestämmelser om naturgas.

2 kap.

Allmänna förpliktelser vid nätverksamhet och prissättningsprinciper

4 a §

Naturgasmarknadsmyndigheten kan på ansökan för viss tid bevilja nätinnehavare som genomför betydande nätinvesteringar undantag från överföringsskyldigheten enligt 2 kap. 3 § samt från förfarandet för godkännande av villkor och prissättningsmetoder enligt 7 kap. 1 a §. Som betydande nätinvesteringar betraktas i detta sammanhang byggandet av sammanlänkade rörsystem mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen eller byggandet av en anläggning för behandling av flytande naturgas och byggandet av en lagringsanläggning, investeringar som gäller betydande kapacitetsutbyggnader i fråga om dessa samt sådana ändringar av dem som

möjliggör utveckling av nya källor för naturgasförsörjning.

En förutsättning för att undantag skall kunna beviljas är att

1. investeringen ökar konkurrensen i fråga om naturgasleveranserna samt förbättrar leveranssäkerheten,

2. investeringen på grund av risker som är förknippade med den inte skulle genomföras utan undantag som beviljats av naturgasmarknadsmyndigheten,

3. den som söker undantag och som skall genomföra en investering inte är innehavare av ett nät kopplad till föremålet för investeringen,

4. kostnaderna för investeringen tas ut tas ut av dem som använder investeringen,

5. undantaget inte hämmar konkurrensen på naturgasmarknaden, en effektiv verksamhet på den inre naturgasmarknaden eller verksamheten inom det nät till vilket föremålet för investeringen har anslutits.

Till undantagslov kan fogas villkor som gäller ett undantags varaktighet och villkor som gäller icke-diskriminerande rätt till tillträde till sammanlänkade rörsystem som överskrider medlemsstaternas gränser samt regler för kapacitetskontroll, om de inte hindrar verkställigheten av långfristiga avtal.

9 §

 I distributionsnätet får priset på överföringstjänster inte vara beroende av var kunden finns geografiskt inom nätinnehavarens

verksamhetsområde. När distributionsnätinnehavare fusionerar sin nätverksamhet skall sådana förändringar i prissättningen som förleder avsevärda förändringar i de enskilda kundernas avgifter dock genomföras inom en övergångsperiod som godkänts av naturgasmarknadsmyndigheten innan ny prissättning införs.

-----
4 kap.

Naturgasförsäljning och naturgasförbrukarens ställning

7 §

Bestämmelser om de allmänna avtalsvillkor för naturgasförsäljning och nättjänster som tillämpas på konsumenterna utfärdas genom förordning av handels- och industriministeriet.

7 kap.

Ledning och tillsyn

1 §

Naturgasmarknadsmyndigheten skall årligen publicera en rapport om tillsynen över marknaden samt sköta de internationella informationsförpliktelserna i anslutning till tillsynen.

1 a §

Naturgasmarknadsmyndigheten skall genom beslut fastställa att en nätinnehavare och en överföringsnätinnehavare som har systemansvar skall iaktta följande villkor för nättjänster och metoder för prissättning av tjänsterna innan dessa införs:

1) metoderna för bestämmande av nätinnehavarens intäkter av nätverksamheten och de avgifter som skall tas ut för överföringstjänsten under tillsynsperioden,

2) villkoren för nätinnehavarens överföringstjänst,

3) villkoren för nätinnehavarens anslutningstjänst och metoderna för bestämmande av de avgifter som tas ut för anslutningen samt

4) villkoren för de tjänster som omfattas av en överföringsnätinnehavares systemansvar

samt metoderna för bestämmande av avgifterna för nämnda tjänster.

Beslutet om fastställande skall basera sig på de grunder som föreskrivs i 2 och 3 kap. samt i 4 kap. 6 §. I beslutet om fastställande av de metoder som skall iaktas vid prissättningen kan bestämmas om

1) principerna för värdering av det kapital som är bundet till nätverksamheten,

2) sättet för bestämmande av en godtagbar avkastning på det kapital som är bundet till nätverksamheten,

3) sättet för bestämmande av nätverksamhetens resultat och sådan rättelse av resultaträkningen och balansräkningen som detta kräver,

4) mål som sporrar till effektivisering av nätverksamheten och sättet för hur målet bestäms samt den metod enligt vilken effektiviseringsmålsättningen tillämpas i prissättningen samt

5) metoden för bestämmande av prissättningsstrukturen, om en sådan metod behövs för genomförande av tillträde till nätet eller för verkställigheten av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland, eller om metoden hänför sig till prissättning av tjänster som omfattas av systemansvar.

Ett beslut om fastställande, som tillämpas på de metoder som avses i 1 mom. 1 punkten, gäller i fyra år. Om en nätinnehavare har inlett sin verksamhet medan den tillsynsperiod som tillämpas på andra nätinnehavare fortfarande pågår, gäller beslutet enligt 1 mom. 1 punkten dock till utgångent av denna tillsynsperiod. De övriga beslut som avses i 1 mom. gäller tills vidare eller, om det finns särskilda skäl, den tid som anges i beslutet.

1 b §

Naturgasmarknadsmyndigheten kan ändra det beslut om fastställande som avses i 1 a § 1 mom. genom ett nytt beslut vars behandling har inletts på ansökan av en nätinnehavare eller en överföringsnätinnehavare med systemansvar eller på naturgasmarknadsmyndighetens eget initiativ. Beslutet kan ändras på initiativ av naturgasmarknadsmyndigheten om

1) den som beslutet gäller har lämnat felaktiga eller bristfälliga uppgifter som har inverkat på beslutets innehåll,

2) ändringen grundar sig på en ändring i lagstiftningen eller ett avgörande som en fullföljdsdomstol har meddelat,

3) det finns vägande skäl för att ändra beslutet till följd av att en väsentlig förändring i omständigheterna inträffat efter det att beslutet meddelades eller på grund av föråldrade villkor eller revidering av prissättningsarrangemangen eller

4) ändringen är nödvändig på grund av verkställigheten av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland.

1 c §

Naturgasmarknadsmyndigheten skall efter det att den tillsynsperiod som nämns i 1 a § utgått genom beslut förplikta nätinnehavaren att under en pågående tillsynsperiod sänka sina avgifter för överföringstjänster som bestäms enligt de 1 a § 1 mom. 1 punkten avsedda metoderna med det belopp med vilket nätverksamhetens avkastning under den tillsynsperiod som utgått överstigit beloppet av en skälig avkastning eller berättiga nätinnehavaren att under tillsynsperioden höja sina avgifter för överföringstjänster med det belopp med vilket nätverksamhetens avkastning under den tillsynsperiod som utgått understigit beloppet av en skälig avkastning. Om avkastningen av nätverksamheten under tillsynsperioden har överstigit beloppet av en skälig avkastning med minst 5 procent, skall till det belopp med vilket avgifterna skall sänkas, för den tillsynsperiod som utgått fogas ränta, räknad som årlig ränta på hela det sistnämnda beloppet enligt genomsnittsräntan på eget kapital bestämt i enlighet med det beslut om fastställande som avses i 1 a § 1 mom. 1 punkten.

Naturgasmarknadsmyndigheten kan av vägande skäl förlänga den utjämningsperiod som avses i 1 mom.

1 d §

Om en nätinnehavare överlåter naturgasaf-färsverksamheten till någon annan eller fusioneras med en annan aktör under den tillsynsperiod som avses i 1 a § 1 mom. 1 punkten, tillämpas beslutet om fastställande i fråga om den nätverksamhet som till följd av överlåtelse eller fusion övergått till någon annan på mottagaren eller den övertagande

sammanslutningen under resten av tillsynsperioden. Mottagaren eller den övertagande sammanslutningen ansvarar för återbäring av avgifter för överföringstjänster enligt 1 c § till den överlåtande nätinnehavarens kunder också till den del återbäringen hänför sig till en del av den tillsynsperiod som föregick överlåtandet eller fusioneringen. Mottagaren eller den övertagande sammanslutningen får på motsvarande sätt dra fördel av den i 1 c § avsedda rätten att höja avgifterna för överföringstjänsterna också till den del denna rätt hänför sig till den överlåtande nätinnehavarens nätverksamhet under en del av den tillsynsperiod som föregick överlåtandet eller fusioneringen.

Naturgasmarknadsmyndigheten skall på begäran av överlåtaren och mottagaren meddela ett särskilt beslut i vilket det belopp som avses i 1 mom. fastställs för överlåtelsepunkten.

2 §

Om någon bryter mot eller försummar att fullgöra de förpliktelser som föreskrivs i denna lag eller i författningar utfärdade med stöd av den, skall tillsynsmyndigheten förelägga honom att rätta sitt fel eller sin försummelse. I förelägg om det kan föreskrivas om på vilket sätt felet eller försummelsen skall rättas och nätinnehavaren åläggas att till kunden betala tillbaka en avgift som tagits ut på felaktiga grunder, om inte det återbäringsförfarande tillämpas som avses i 1 c §.

Tillsynsmyndigheten kan förena sitt beslut enligt 1 mom. samt 1 a—1 c § med vite. Vid vitesföreläggande och utdömande av vite iaktas det förfarande som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

Om verkställigheten av förpliktelsen avseende de uppgifter som skall tillställas tillsynsmyndigheten bestäms senare särskilt.

2 a §

Naturgasmarknadsmyndigheten skall behandla en begäran om undersökning som gäller nätinnehavare inom två månader från mottagandet av en sådan begäran. Naturgasmarknadsmyndigheten kan förlänga tidsfristen för behandlingen med högst två månader, om behandlingen av en begäran om undersökning förutsätter att ytterligare upp-

gifter inhämtas. Efter det kan tidsfristen vid behov förlängas, om den som inkommit med begäran om utredning samtycker till det.

5 §

Vederbörande tjänsteman hos naturgasmarknadsmyndigheten har rätt att utföra besiktning i syfte att genomföra tillsynsuppdrag enligt denna lag och övervaka att naturgasmarknadsmyndighetens beslut om fastställande eller föreläggande iakttas. En sammanslutning eller inrättning som bedriver verksamhet som omfattas av tillsyn skall på begäran tillhandahålla den tjänsteman som utför besiktningen de handlingar och dokument i sina datasystem samt bereda tillträde till de naturgasanordningar och naturgasanläggningar som kan ha betydelse vid övervakningen av att denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den följs. Den tjänsteman som utför besiktningen har rätt att gratis ta kopior av de handlingar som skall granskas och utskrift av de dokument som finns i datasystemen.

Om någon bryter mot eller försummar att fullgöra skyldigheter att tillstålla tillsynsmyndigheten de uppgifter som föreskrivs i denna lag eller i bestämmelser utfärdade med stöd av den, kan tillsynsmyndigheten förelägga honom att rätta sitt fel eller sin försummelse. Tillsynsmyndigheten kan förena sitt beslut med vite. Vid vitesföreläggande och utdömning av vite iakttas det förfarande som föreskrivs i viteslagen.

7 §

Naturgasmarknadsmyndigheten skall följa balansen mellan utbud och efterfrågan, naturgasnätets kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka toppar i efterfrågan och hantera brister i leveranserna. Naturgasmarknadsmyndigheten skall senast den 31 juli varje år offentliggöra en rapport om leveranssäkerheten i fråga om naturgas i vilken resultaten av övervakningen av leveranssäkerheten samt eventuella åtgärder som vidtagits eller planerats för att lösa problem skall anges. Rapporten skall överlämnas till Europeiska gemenskapernas kommission.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

4 §

Ändring i beslut som naturgasmarknadsmyndigheten har meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs i 2 mom.

Ändring i ett beslut som naturgasmarknadsmyndigheten har meddelat med stöd av 7 kap. 1 a—1 d och 2 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. På besvärsbehandlingen i marknadsdomstolen tillämpas förvaltningsprocesslagen. Om offentlighet i fråga om behandlingen och handlingarna bestäms särskilt.

Ändring i beslut som handels- och industriministeriet har fattat med stöd av denna lag samt i beslut av förvaltningsdomstolen och marknadsdomstolen får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Naturgasmarknadsmyndigheten har rätt att genom besvär söka ändring i beslut av förvaltningsdomstolen och marknadsdomstolen genom vilka domstolen har upphävt eller ändrat naturgasmarknadsmyndighetens beslut.

4 a §

Ett beslut som naturgasmarknadsmyndigheten har meddelat med stöd av 7 kap. 1 a—1 d och 2 § skall följas oavsett sökande av ändring, om inte naturgasmarknadsmyndigheten genom beslut bestämmer något annat. Ett beslut som gäller återbäring till en enskild kund av avgift som tagits ut på felaktiga grunder eller ett beslut som gäller utdömmande av vite får dock inte verkställas innan det vunnit laga kraft. Fullföljdsdomstolen har dessutom rätt att utfärda bestämmelser om verkställigheten av beslut så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

5 §

Om en sökande beviljas undantagslov som gäller vägran att tillhandahålla en naturgasöverföringstjänst eller en nätinvestering som

avses i 2 kap. 4 a §, skall naturgasmarknadsmyndigheten iaktta det förfarande som nämns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Vad som föreskrivs med stöd av 4 kap. 7 § skall tillämpas också på naturgasavtal som ingåtts före denna lags ikraftträdande.

Den första tillsynsperioden enligt 7 kap. 1 a § börjar den 1 januari 2005. Den första

tillsynsperioden är fem år.

Bestämmelserna i 7 kap. 2 a § tillämpas på framställningar om undersökning som naturgasmarknadsmyndigheten tagit emot efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 9 kap. 4 § 2 mom. om sökande av ändring i naturgasmarknadsmyndighetens beslut tillämpas på beslut som meddelats med stöd av 7 kap. 2 § och som gäller frågor som väckts efter denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Nådendal den 24 juni 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Mauri Pekkarinen*

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i naturgasmarknadslagen av den 31 maj 2000 (508/2000) 9 kap. 6 §,
ändras 2 kap. 9 § 3 mom., 7 kap. 2 § och 9 kap. 4 och 5 §, samt
fogas till 1 kap. 2 § ett nytt 3 mom., till 2 kap. en ny 4 a §, till 4 kap. en ny 7 §, till 7 kap. 1 §
 ett nytt 3 mom., till 7 kap. nya 1 a–1 d och 2 a §, till 7 kap. 5 § nya 2 och 3 mom., till 7 kap.
 en ny 7 § samt till 9 kap. en ny 4 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

 (ett nytt 3 moment)

Denna lag tillämpas även på biogas, gas från biomassa och annan gas, om det är tekniskt möjligt och säkert att föra in gaserna i och överföra dem i naturgasnätet. På gasen tillämpas då denna lags bestämmelser om naturgas.

2 kap.

Allmänna förpliktelser vid nätverksamhet och prissättningsprinciper

(ny)

4 a §

Naturgasmarknadsmyndigheten kan på ansökan för viss tid bevilja nätinnehavare som genomför betydande nätinvesteringar undantag från överföringsskyldigheten enligt 2 kap. 3 § samt från förfarandet för godkännande av villkor och prissättningsmetoder enligt 7 kap. 1 a §. Som betydande nätinvesteringar betraktas i detta sammanhang byggandet av sammanlänkande rörsystem mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen eller byggandet av en anläggning för behandling av flytande naturgas och byggandet av en lagringsanläggning, investeringar som gäller betydande kapacitets-

utbyggnader i fråga om dessa samt sådana ändringar av dem som möjliggör utveckling av nya källor för naturgasförsörjning.

En förutsättning för att undantag skall kunna beviljas är att

1. investeringen ökar konkurrensen i fråga om naturgasleveranserna samt förbättrar leveranssäkerheten,

2. investeringen på grund av risker som är förknippade med den inte skulle genomföras utan undantag som beviljats av naturgasmarknadsmyndigheten,

3. den som söker undantag och som skall genomföra en investering inte är innehavare av ett nät kopplad till föremålet för investeringen,

4. kostnaderna för investeringen tas ut tas ut av dem som använder investeringen,

5. undantaget inte hämmar konkurrensen på naturgasmarknaden, en effektiv verksamhet på den inre naturgasmarknaden eller verksamheten inom det nät till vilket föremålet för investeringen har anslutits.

Till undantagslov kan fogas villkor som gäller ett undantags varaktighet och villkor som gäller icke-diskriminerande rätt till tillträde till sammanlänkade rörsystem som överskrider medlemsstaternas gränser samt regler för kapacitetskontroll, om de inte hindrar verkställigheten av långfristiga avtal.

9 §

I distributionsnätet får priset på överföringstjänster inte vara beroende av var kunden finns geografiskt inom nätinnehavarens verksamhetsområde.

I distributionsnätet får priset på överföringstjänster inte vara beroende av var kunden finns geografiskt inom nätinnehavarens verksamhetsområde. När distributionsnätsinnehavare fusionerar sin nätverksamhet skall sådana förändringar i prissättningen som föranleder avsevärda förändringar i de enskilda kundernas avgifter dock genomföras inom en övergångsperiod som godkänts av naturgasmarknadsmyndigheten innan ny prissättning införs.

---

4 kap.

Naturgasförsäljning och naturgasförbrukarens ställning

(ny)

7 §

Bestämmelser om de allmänna avtalsvillkor för naturgasförsäljning och nättjänster som tillämpas på konsumenterna utfärdas genom förordning av handels- och industriministeriet.

7 kap.

Ledning och tillsyn

1 §

(ett nytt 3 moment))

Naturgasmarknadsmyndigheten skall årligen publicera en rapport om tillsynen över marknaden samt sköta de internationella informationsförpliktelserna i anslutning till tillsynen.

(ny 1 a–1 d §)

2 §

Om någon försummar en skyldighet enligt denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, skall handels- och industriministeriet eller naturgasmarknadsmyndigheten, när de är övervakningsmyndighet, genom ett beslut kunna förplikta den försumlige att inom en viss tid rätta till försummelsen. Åläggandet kan förstärkas med vite.

I ett ärende enligt denna lag som gäller vite iakttas viteslagen (1113/1990).

2 §

Om någon bryter mot eller försummar att fullgöra de förpliktelser som föreskrivs i denna lag eller i författningar utfärdade med stöd av den, skall tillsynsmyndigheten förelägga honom att rätta sitt fel eller sin försummelse. I förelägg om det kan föreskrivas om på vilket sätt felet eller försummelsen skall rättas och nättinnehavaren åläggas att till kunden betala tillbaka en avgift som tagits ut på felaktiga grunder, om inte det återbäringsförfarande tillämpas som avses i 1 c §.

Tillsynsmyndigheten kan förena sitt beslut enligt 1 mom. samt 1 a–1 c § med vite. Vid vitesföreläggande och utdömande av vite iakttas det förfarande som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

Om verkställigheten av förpliktelsen avseende de uppgifter som skall tillställas tillsynsmyndigheten bestäms senare särskilt.

(ny)

2 a §

Naturgasmarknadsmyndigheten skall behandla en begäran om undersökning som gäller nätinnehavare inom två månader från mottagandet av en sådan begäran. Naturgasmarknadsmyndigheten kan förlänga tidsfristen för behandlingen med högst två månader, om behandlingen av en begäran om undersökning förutsätter att ytterligare uppgifter inhämtas. Efter det kan tidsfristen vid behov förlängas, om den som inkommit med begäran om utredning samtycker till det.

5 §

(ett nytt 2–3 moment)

Vederbörande tjänsteman hos naturgasmarknadsmyndigheten har rätt att utföra besiktning i syfte att genomföra tillsynsuppdrag enligt denna lag och övervaka att naturgasmarknadsmyndighetens beslut om fastställande eller föreläggande iakttas. En sammanslutning eller inrättning som bedriver verksamhet som omfattas av tillsyn skall på begäran tillhandahålla den tjänsteman som utför besiktningen de handlingar och dokument i sina datasystem samt bereda tillträde till de naturgasanordningar och naturgasanläggningar som kan ha betydelse vid övervakningen av att denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den följs. Den tjänsteman som utför besiktningen har rätt att gratis ta kopior av de handlingar som skall granskas och utskrifter av de dokument som finns i datasystemen.

Om någon bryter mot eller försummar att fullgöra skyldigheter att tillstålla tillsynsmyndigheten de uppgifter som föreskrivs i denna lag eller i bestämmelser utfärdade med stöd av den, kan tillsynsmyndigheten förelägga honom att rätta sitt fel eller sin försummelse. Tillsynsmyndigheten kan förena sitt beslut med vite. Vid vitesföreläggande och utdömning av vite iakttas det förfarande som föreskrivs i viteslagen.

(ny)

7 §

Naturgasmarknadsmyndigheten skall följa balansen mellan utbud och efterfrågan, naturgasnätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka toppar i efterfrågan och hantera brister i leveranserna. Naturgasmarknadsmyndigheten skall senast den 31 juli varje år offentliggöra en rapport om leveranssäkerheten i fråga om naturgas i vilken resultaten av övervakningen av leveranssäkerheten samt eventuella åtgärder som vidtagits eller planerats för att lösa problem skall anges. Rapporten skall överlämnas till Europeiska gemenskapernas kommission.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

4 §

Om ett ärende som naturgasmarknadsmyndigheten behandlar gäller ett förfarande som kan bryta mot bestämmelserna om konkurrensbegränsningar i lagen om konkurrensbegränsningar (480/1992), kan naturgasmarknadsmyndigheten hänskjuta ärendet för behandling i enlighet med lagen om konkurrensbegränsningar till den del det är fråga om konkurrensbegränsningar.

När konkurrensbegränsningar på naturgasmarknaden och deras skadliga effekter bedöms skall också denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser beaktas.

I ett beslut om hänskjutande av ett ärende får ändring inte särskilt sökas genom besvär.

4 §

Ändring i beslut som naturgasmarknadsmyndigheten har meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) om inte något annat föreskrivs i moment 2.

Ändring i ett beslut som naturgasmarknadsmyndigheten har meddelat med stöd av 7 kap. 1 a–1 d och 2 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. På besvärsbehandlingen i marknadsdomstolen tillämpas förvaltningsprocesslagen. Om offentlighet i fråga om behandlingen och handlingarna bestäms särskilt.

Ändring i beslut som handels- och industriministeriet har fattat med stöd av denna lag samt i beslut av förvaltningsdomstolen och marknadsdomstolen får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Naturgasmarknadsmyndigheten har rätt att genom besvär söka ändring i beslut av förvaltningsdomstolen och marknadsdomstolen genom vilka domstolen har upphävt eller ändrat naturgasmarknadsmyndighetens beslut.

(ny)

5 §

Om en sökande beviljas undantagslov enligt vilket denne får vägra tillhandahålla en naturgasöverföringstjänst, skall naturgasmarknadsmyndigheten iaktta det förfarande som nämns i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas.

6 §

Om överenskommelse inte kan nås om transitering av naturgas som avses i rådets direktiv 91/296/EEG om transitering av naturgas genom gasledningsnät, iakttas det förfarande som nämnt i direktivet.

4 a §

Ett beslut som naturgasmarknadsmyndigheten har meddelat med stöd av 7 kap. 1 a–1 d och 2 § skall följas oavsett sökande av ändring, om inte naturgasmarknadsmyndigheten genom beslut bestämmer något annat. Ett beslut som gäller återbäring till en enskild kund av avgift som tagits ut på felaktiga grunder eller ett beslut som gäller utdömmande av vite får dock inte verkställas innan det vunnit laga kraft. Fullföljdsdomstolen har dessutom rätt att utfärda bestämmelser om verkställigheten av beslut så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

5 §

Om en sökande beviljas undantagslov som gäller vägran att tillhandahålla en naturgasöverföringstjänst eller en nätinvestering som avses i 2 kap. 4 a §, skall naturgasmarknadsmyndigheten iaktta det förfarande som nämns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG.

6 §

(upphävs)

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Vad som föreskrivs med stöd av 4 kap. 7 §
skall tillämpas också på naturgasavtal som
ingåtts före denna lags ikraftträdande.*

*Den första tillsynsperioden enligt 7 kap.
1 a § börjar den 1 januari 2005. Den första
tillsynsperioden är fem år.*

*Bestämmelserna i 7 kap. 2 a § tillämpas
på framställningar om undersökning som
naturgasmarknadsmyndigheten tagit emot
efter lagens ikraftträdande.*

*Bestämmelserna i 9 kap. 4 § 2 mom. om
sökande av ändring i naturgasmarknads-*

*Gällande lydelse**Förslagen lydelse*

myndighetens beslut tillämpas på beslut som meddelats med stöd av 7 kap. 2 § och som gäller frågor som väckts efter denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.